

Piše: Igor Isailović

Nije sve tako crno

Srpska privreda suočena je sa boljkama zarđalog sistema u kojem pasivna birokratija zauzima ključno mesto. Sistem u kojem je vreme relativan pojam pa čak i za realizaciju i najjednostavnijeg posla jeste sistem koji privredu naše zemlje ne preporučuje ni domaćim, a posebno ne stranim investitorima. Pravni sistem koji obiluje dvosmislenim odredbama propisa predstavlja moru jer organu koji primenjuje propise daje diskreciona ovlašćenja koja uvek naginju ka tome da investitori snose dodatne troškove koje nisu ukalkulisali pre početka investicionog ciklusa.

Međutim, nije sve tako crno. Vreme koje je iza nas i planovi koji su prezentovani ukazuju na dobar trend privrednog poslovanja i rešavanja nagomilanih problema.

Prisetimo se samo koliko je pre investitorima trebalo vremena za jednostavno osnivanje privrednog društva. U proseku je to bilo tri meseca, a danas je to samo tri dana (ukoliko zanemarimo da danas za tri dana, osim osnivanja društva, investitori dobiju i matični broj i poreski identifikacioni broj pa se čak i prijave u Zavode za penzijsko i invalidsko osiguranje).

Treba se priseliti i činjenice da su ranije javni registri nepokretnosti bile zemljišne knjige u koje se baš nije moglo pouzdati jer je od ručnog unosa u knjigu mnogo toga zavisilo. Osim toga, za izvod iz zemljišnih knjiga je trebalo i više nedelja. Danas su javni registri u elektronskom obliku, a izvodi iz lista nepokretnosti se mogu dobiti za par dana. Ideal je, naime, da se izvod dobije za 5 minuta jer tehnički uslovi to dozvoljavaju kao i u slučaju izvoda iz Agencije za privredne registre. Pravu revoluciju u ovoj oblasti predstavlja internet baza katastarskih/vlasničkih podataka.

Elektronska baza podataka sudskih predmeta je nešto što je nekada bio samo futuristički san a danas java. Danas već stručna pravosudna javnost smatra da bi i spisi ce-

log predmeta u elektronskom obliku mogli biti dostupni bar učesnicima u postupku u obliku virtuelne sobe s podacima (virtual data room).

Registri i potvrde koje izdaje agencija za privredne registre, te vreme za koje se iste dobiju, su toliko olakšale poslovanje da je ova agencija postala „junak tranzicije“. Pozitivna iskustva stranaka u radu sa Agencijom, bez ijedne afere od dana nje-

Elektronska baza podataka sudskih predmeta je nešto što je nekada bio samo futuristički san a danas java. Danas već stručna pravosudna javnost smatra da bi i spisi celog predmeta u elektronskom obliku mogli biti dostupni bar učesnicima u postupku u obliku virtuelne sobe s podacima (virtual data room).

nog osnivanja, pozitivan su Svetski pandan. Činjenica da je svaki predmet isto tretiran, da je vreme obrade isto za svaki predmet, da je to vreme veoma kratko, te da je uspostavljena jedinstvena praksa, jesu glavni razlozi što se ova agencija nikada nije pominjala u negativnom kontekstu niti se povezivala sa nekim koruptivnim radnjama. Nije li to dobar primer kako treba da funkcionišu birokratski organi i službe? Nije jasno zašto ovako pozitivne primere ne primene ostali organi.

Mali stepen razvoja za sve ove godine prošla je poreska uprava. Sinhronizacija na nivou poreskih uprava ne postoji. Ukoliko promenite sedište svojih privrednih aktivnosti, nije isključeno da će vas za po-

rez dužiti obe poreske filijale, iako je PIB mogao biti temelj svih aktivnosti. Nejasno je zašto građani nemaju svoje jedinstvene poreske brojeve. Takođe je nejasno zašto poreska uprava nije povezana sa javnim registrima imovine poreskih obveznika te što nije odlučnija u naplati poreza kod redovnih neplatiša fiskalnih prihoda. Odlučnost u naplati poreza obično se ogleda u naplati poreza prema onima koji redovno plaćaju porez a ponekad to zaborave. To

ozbiljno demotiviše uredno plaćanje poreza a to je motor razvoja jedne države jer je najizdašniji budžetski izvor prihoda. Tumačenje propisa, u praksi najbitniji izvor prava u ovoj oblasti, predstavlja nesagledivu štetu po privredno poslovanje. Naime neko donosi investicionu odluku kad predvidi sve troškove, a pre svega poreske namete. Ako u toku realizacije investicije „iskoče“ novi nameti to dalje utiče na profitabilnost investicije. Ukoliko neka investicija nije profitabilna onda te investicije ni nema. Još veću opasnost predstavlja to što poreski organi menjaju pravosudna rešenja na štetu poreskih obveznika, a to je u današnje vreme postalo previše učestalo, pa je uspostavljena apsolutna pravna nesigurnost.

Dakle, jasni poreski propisi, javno dostupne evidencije, odlučnost u naplati, dobre evidencije, novi sistem povezivanja podataka učiniće budžet daleko većim i tako će država biti u prilici da vodi daleko odgovorniju socijalnu politiku i poresku politiku podsticaja za nove investicije, koji je u svim razvijem zemljama bio preduslov daljeg razvoja.

Likvidnost privrede pre samo 2 godine bila je na nivou haosa. Lanac neplaćanja i nivo zaduženosti prelazio bilo koja očekivanja javnosti. Preko 50 % društava je imalo ogromna potraživanja ali

Dakle, jasni poreski propisi, javno dostupne evidencije, odlučnost u naplati, dobre evidencije, novi sistem povezivanja podataka učiniće budžet daleko većim i tako će država biti u prilici da vodi daleko odgovorniju socijalnu politiku i poresku politiku podsticaja za nove investicije, koji je u svim razvijem zemljama bio preduslov daljeg razvoja.

i ogromna dugovanja. Vrhovi piramide, nekada nagrađivana privredna društva, lideri poslovanja u svojoj oblasti, u svom fundamentu imali su prevarne namere, te su se zaduživali više nego što su bili njihovi poslovni rezultati i potencijali. Poslovne banke imale su jako bitnu funkciju u VIRUSU koji je uništio privredu naše zemlje, koja je bila jako ranjiva imajući u vidu teret nesolventnih društvenih preduzeća koja su bila zaštićena kao društva u restrukturiranju.

Primena propisa iz oblasti stečajnog postupka, koji se odnose na reorganizaciju poslovanja posrnutih preduzeća, proaktivan stav privrednih subjekata, poslovnih banaka i države dovelo je do toga da se nivo zaduženosti privrede drastično umanjila te se pruži nova šansa za one posrnutile. Kao što je i slučaj sa najtežim bolestima, neko preživi a neko ne. Dosta je postupaka reorganizacije sprovedeno. Period od nekoliko godina koji je pred nama, jeste jako bitan, jer jer je za privredu uopšteno, jako bitno da je više društava koja se reorganizuju onih koja propadnu.

Takođe je bitno da se u što kraćem roku reši sudbina društava u restrukturiranju. Privatizacija JAT-a, tačnije transformacija u AIR SERBIA, bio je pozitivan pandan par ekselans za privredu naše zemlje, jer je u punom sjaju pokazao pozitivne efekte dobrog privrednog poteza. Naime novi Nacionalni avio prevoznik ne samo da nije na teretu budžeta, već učestvuje u njegovom uvećanju. Štaviše razvod Avio prevoznika uvećao je prihode i poslovne rezultate Nacionalnog

aerodroma i za preko 300%. Prihodi od turizma su takođe drastično uvećani. Veza sa Severnom Amerikom će dugoročno biti od presudne važnosti za širenje aerodromskih kapaciteta ali i dalje razvoja Srbije kao regionalnog HAB-a prema Americi i Aziji.

Nove, velike građevinske investicije, poput Beograda na vodi, biće značajne ne samo za njihove investitore već i za novi izgled nekada Beograda, a danas grada sa devastiranim fasadama, uništenom infrastrukturom, divljom gradnjom. Velike građevinske investicije, „premium“ lokacije, po pravilu zahtevaju zahtevne kanalizacione i vodne mreže, dobre puteve i komunikacije, javne službe i sadržaje. Izgradnjom megaprojekta kakav je Beograd na vodi, sa razlogom možemo očekivati više pešačkih zona, biciklističkih staza, čistije reke, filtriranje otpadnih voda, marine, bolje puteve, lepe građevine, više turista, bolji sistem zdravstvene zaštite, veći stepen opšte sigurnosti, veća primanja, bolju ekonomiju, veće fiskalne prihode, ali ne povećanjem fiskalnih nameta već obrnuto.

Dakle, nije sve tako crno i da bi bilo što b(e)olje, potrebno je da prepoznamo svoje kapacitete i potencijale, od „mlačenja prazne slame“ (politikantstva i onih koji nisu političari) sigurno nećemo nikada imati bilo kakve koristi, a gotovo je izvesno da ćemo imati štete. □

Igor Isailović, advokat